

לקראת יום העצמאות תשפ"א

גמרא חגיגה (ה):

ואם לא תשמעוהו במסתרים תבכה נפשי מפני גוה (ירמיהו יג, יז) ... מאי מפני גוה אמר רב שמואל בר יצחק **מפני גאוותן של ישראל** שניטלה מהם ונתנה לעובדי כוכבים ר' שמואל בר נחמני אמר **מפני גאוותה של מלכות שמים**

שיר השירים (פרק ה)

ב אני ישנה ולבי ער **קול דודי דופק** פתחי לי אחתי רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא טל קוצותי רסיסי לילה. ג פשטתי את כתנתי איככה אלבשנה רחצתי את רגלי איככה אטנפם. ד דודי שלח ידו מן החר ומעי המו עליו. ה קמתי אני לפתח לדודי וידי נטפו מור ואצבעתי מור עבר על כפות המנעול. ו פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר נפשי יצאה בדברו בקשתיהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא ענני.

גמרא סנהדרין (צח).

ואמר רבי אבא **אין לך קץ מגולה מזה** שנאמר (יחזקאל לו, ח) ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל וגו' ...

אמר רבי אלכסנדר רבי יהושע בן לוי רמי כתיב (ישעיהו ס, כב) בעתה וכתוב אחישנה **זכו אחישנה לא זכו בעתה** אמר רבי אלכסנדר רבי יהושע בן לוי רמי כתיב (דניאל ז, יג) וארו עם ענני שמיא כבר אינש אתה וכתוב (זכריה ט, ט) עני ורוכב על חמור **זכו עם ענני שמיא לא זכו עני רוכב על חמור**

חומש במדבר (פרק כד)

יב ויאמר בלעם אל בלק הלא גם אל מלאכך אשר שלחת אלי דברתי לאמר. יג אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבר את פי יהוה לעשות טובה או רעה מלבי אשר ידבר ה' אתו אדבר. יד ועתה הנני הולך לעמי לכה איטעך אשר יעשה העם הזה לעמך **באחרית הימים**. טו וישא משלו ויאמר נאם בלעם בנו בער ונאם הגבר שתם העין. טז נאם שמע אמרי אל וידע דעת עליון מחזה שדי יחזה נפל וגלוי עינים. יז אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב **דרך נוכב מיעקב וקם שבט מישראל** ומחץ פאתי מאב וקרקר כל בני שת.

המתיבתא שע"י ישיבת רבינו יצחק אלחנן

חיים תנחום כהן

אור החיים שם (פסוק יז)

... וכפל הענין ושינוי הלשון, יתבאר ע"פ דבריהם ז"ל (סנהדרין שם) שאמרו שאם תהיה הגאולה באמצעות זכות ישראל יהיה הדבר מופלא במעלה ויתגלה הגואל ישראל מן השמים במופת ואות כאמור בספר הזוהר (ח"א קיט. וח"ג ריב ב), מה שאין כן כשתהיה הגאולה מצד הקץ ואין ישראל ראויים לה תהיה באופן אחר ועליה נאמר (זכרי' ט') שהגואל יבא עני ורוכב על חמור, והוא מה שאמר כאן כנגד גאולת אחישנה שהיא באמצעות זכות ישראל שרמז במאמר אראנו ולא עתה אמר דרך כוכב שיזרח הגואל מן השמים, גם רמז לכוכב היוצא באמצע השמים לנס מופלא כאמור בספר הזוהר (שם), **וכנגד גאולת בעתה** שרמז במאמר אשורנו ולא קרוב **אמר וקם שבט מישראל** פירוש שיקום שבט אחד מישראל **כדרך הקמים בעולם דרך טבע**, על דרך אומרו (דניאל ד) ושפל אנשים יקים עלה, שיבא עני ורוכב על חמור ויקום וימלוך ויעשה מה שנאמר בסמוך:

מלכים (ב פרק יד)

כג בשנת חמש עשרה שנה לאמצי'הו בן יואש מלך יהודה מלך ירבעם בן יואש מלך ישראל בשמרון ארבעים ואחת שנה. **כד ויעש הרע בעיני ה'** לא סר מכל חטאות ירבעם בן נבט אשר החטיא את ישראל. **כה הוא ישיב את גבול ישראל מלבוא חמת עד ים הערב** כדבר ה' אלהי ישראל אשר דבר ביד עבדו יונה בן אמתי הנביא אשר מגת החפר. **כו כי ראה ה' את עני ישראל** מרה מאד ואפס עצור ואפס עזוב ואין עזר לישראל. **כז ולא דבר ה' למחות את שם ישראל מתחת השמים ויושיעם ביד ירבעם בן יואש.**

רד"ק (פסוק כו)

כי ראה ה' - לא בשביל תשובה שעשו אלא שריחם עליהם כי ראה עניים:

תנא דבי אליהו זוטא (פרשה ז)

כי ראה ה' את עני ישראל מורה מאד וגו' ולא דבר ה' למחות את שם ישראל מתחת השמים ויושיעם ביד ירבעם בן יואש. ומה טיבו של ירבעם, והלא ירבעם עובד עבודה זרה היה, אלא שלא קיבל לשון הרע על עמוס הנביא